EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 26.01.2006
KOM(2006) 22 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

om tillämpningen av rådets direktiv 98/49/eg av den 29 juni 1998 om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen

{SEK(2006) 82}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

I. INLEDNING ... 3

II. TILLÄMPNINGSOMRÅDE ... 4

III. ÅTGÄRDER FÖR ATT SKYDDA PENSIONSRÄTTIGHETER FÖR ARBETSTAGARE SOM FLYTTAR INOM GEMENSKAPEN ... 4

1. Likabehandling i fråga om bevarande av rättigheter ... 4

2. Garantier för gränsöverskridande betalningar ... 5

3. Medlemskap över nationsgränserna för utsända arbetstagare ... 6

a) Antagna åtgärder för att möjliggöra inbetalning av avgifter till kompletterande pensionssystem från eller för utsända arbetstagar, artikel 6.1 ... 7

b) Avgiftsbefrielse, artikel 6.2 ... 7

4. Information till försäkringstagarna ... 8

IV. SLUTSATSER OCH VIDARE UTVECKLING ... 9

I. INLEDNING

De kompletterande pensionssystemen har utvecklats på mycket olika sätt i medlemsstaterna. Nu då Europeiska unionen har 25 medlemsstater har pensionssystemen inom Europeiska unionen blivit allt mer varierande. Detta gäller inte endast de lagstadgade pensionssystemen utan även de kompletterande pensionssystemen, vilket gör det svårt att klassificera systemen kring de traditionella tre pelarna[1].

Tillämpningen av den grundläggande principen om fri rörlighet för arbetstagare, som skyddas i EG-fördraget, innebär att arbetstagare som flyttar inom Europeiska unionen har rätt till skydd av sina pensionsrättigheter oberoende av om det rör sig om lagstadgade eller kompletterande rättigheter. Tack vare samordningen av socialförsäkrings- och pensionssystemen kan migrerande arbetstagare fullt ut bevara sina lagstadgade intjänade pensionsrätter, men införandet av åtgärder för att förbättra skyddet av kompletterande pensionsrätter har ännu bara inletts. Det är allmänt erkänt att det system för samordning som föreskrivs i förordning (EEG) nr 1408/71, särskilt bestämmelserna om sammanläggning av perioder, i de lagstadgade pensionssystemen i princip inte är lämpliga för de kompletterande pensionssystemen. De extremt stora skillnaderna mellan sådana system i medlemsstaterna och mellan olika medlemsstater och det faktum att kompletterande pensionssystem ofta inte härrör från lagstiftning utan från initiativ i den privata sektorn gör det ytterst svårt att tillämpa liknande bestämmelser. Därför omfattas inte de flesta kompletterande pensionssystem av förordning (EEG) nr 1408/71. Ett direktiv om kompletterande pensioner ansågs i stället vara ett lämpligt rättsligt instrument för att skydda rätten till kompletterande pensioner hos personer som flyttar inom Europeiska unionen.

Den 29 juni 1998 antog rådet direktiv 98/49/EG (”direktivet”) om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen[2]. Det måste införlivas i de 15 EU-medlemsstaterna före den 15 juli 2001 och i de nya medlemsstaterna före den 1 maj 2004. De åtgärder som ska antas enligt detta direktiv tar hänsyn till de kompletterande pensionssystemens särskilda karaktär och egenskaper. Genom att ange vissa rättigheter för medlemmar i sådana system begränsas hindren för fri rörlighet som orsakas av förlusten av alla eller vissa kompletterande pensionsrätter till följd av att en person flyttat till ett annat land för att arbeta där. Dessa rättigheter anges i detalj i del III.

I enlighet med artikel 10.3 i direktivet ska denna rapport gälla tillämpningen av direktivet, och ändringar och förbättringar ska vid behov föreslås. För att få en så heltäckande översikt som möjligt sändes ett frågeformulär till medlemsstaterna och EES[3]-ländernas regeringar. Dessutom har kommissionen konsulterat ledamöterna i Pensionsforum[4]. Denna rapport bygger främst på de uppgifter som lämnades i frågeformuläret. Man kan notera att de

---

1 Beskrivs bl.a. i kommissionens meddelande av den 11 maj 1999 *Att skapa en inre marknad för kompletterande pensionsskydd - Resultaten av samrådet om grönboken om kompletterande pensionsskydd på den inre marknaden* (KOM(99) 134 slutlig).

2 EGT L 209, 25.7.1998, s. 46.

3 Endast Norge svarade på frågorna.

4 Pensionsforum är en kommitté för kompletterande pensioner där medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och relevanta europeiska sammanslutningar deltar. Det inrättades officiellt genom kommissionens beslut C(2001) 1775 av den 9 juli 2001. Följande organisationer sände in svar: AIM, EAPSPI och EFRP. Vissa enskilda, nationella organisationer besvarade också frågorna.

uppgifter som sändes till kommissionen var mycket olika både till innehåll och omfattning. Innehållet i rapporten redogör för situationen i medlemsstaterna i september 2005.

II. TILLÄMPNINGSOMRÅDE

I den betydelse som avses i direktivet avser ett kompletterande pensionssystem alla yrkesbaserade pensionssystem som upprättats enligt nationell lagstiftning och vedertaget bruk eller kollektiva eller därmed jämförbara avtal som syftar till att ge anställda och egenföretagare kompletterande pensionsrättigheter, oavsett om dessa system är obligatoriska eller frivilliga. Detta direktiv omfattar inte sådana system som täcks av begreppet ”lagstiftning” enligt definitionen i första stycket i artikel 1 j i förordning (EEG) nr 1408/71 eller i de fall då en medlemsstat avger en förklaring enligt den artikeln.

Tabell 1 ”Materiellt tillämpningsområde” i bilaga 1 till kommissionens arbetsdokument som bifogas rapporten om tillämpningen av rådets direktiv 98/49/eg av den 29 juni 1998 om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen är en kort sammanfattning av de kompletterande pensionssystemen i medlemsstaterna som omfattas av detta direktiv. Om kompletterande pensionssystem undantagsvis omfattas av förordning (EEG) nr 1408/71 anges det i tabellen. All annan information i denna rapport om medlemsstaternas genomförandeåtgärder avser de kompletterande pensionssystem som anges i denna tabell. Det bör noteras att tabellen inte kan vara uttömmande eftersom de kompletterande pensionssystemen är mycket komplexa och mycket olika.

Direktivet gäller oavsett om de kompletterande pensionssystemen bygger på finansiering, fördelningsprincipen eller bokförda reserver. De flesta kompletterande pensionssystem fungerar genom att förvalta fondmedel – enkelt uttryckt innebär det att ”fonder” som existerar oberoende av arbetsgivare mottar bidrag, investerar dessa och utbetalar förmåner. Men det finns också andra typer av system som finansieras enligt fördelningsprincipen eller kombinerat med fondmedel och bokförda medel. Enligt svaren i frågeformuläret förekommer kompletterande pensionssystem som bygger på den senare formen av finansiering, dvs. att man sätter undan reserver för att backa upp pensionsutfästelser, i närmare hälften av medlemsstaterna, dvs. i Belgien, Danmark, Italien, Luxemburg, Portugal, Spanien, Sverige, Storbritannien, Tyskland, Österrike och Norge.

Dessutom gäller direktivet inte endast avgångspensioner utan även, när så föreskrivs, invaliditets- och efterlevandeförmåner. I alla medlemsstater där efterlevande är en biometrisk risk som ska täckas, är makar och barn möjliga överlevande. Detta uppnås antingen genom direkt hänvisning eller genom användningen av vidare termer, t.ex. lagliga arvingar eller förmånstagare, till vilka även makar och barn kan räknas.

III. ÅTGÄRDER FÖR ATT SKYDDA PENSIONSRÄTTIGHETER FÖR ARBETSTAGARE SOM FLYTTAR INOM GEMENSKAPEN

1. Likabehandling i fråga om bevarande av rättigheter

I artikel 4 i direktivet föreskrivs det att när en arbetstagare som intjänat pensionsrättigheter i ett kompletterande pensionssystem i en medlemsstat, flyttar till en annan medlemsstat, ska

dessa rättigheter bevaras i minst samma utsträckning som för arbetstagare som bytt yrke men bor kvar i samma medlemsstat.

Syftet med denna artikel är att se till att personer som flyttar till en annan medlemsstat inte ska försättas i en sämre situation än de som lämnar sin anställning i samma medlemsstat. Genom att befästa denna princip säkerställer artikel 4 en miniminorm för likabehandling av utländska och gränsöverskridande fall när det gäller bevarande av redan införtjänta rättigheter.

Enligt vissa medlemsstater var det inte nödvändigt att vidta särskilda åtgärder för att följa denna artikel. Medlemsstaternas regeringar angav oftast att orsaken till detta är att gällande lagstiftning eller kollektivavtal om bevarande av införtjänta rättigheter inte gör skillnad mellan arbetstagare som stannar kvar i en medlemsstat eller flyttar till en annan.

En rad medlemsstater har dock infört en särskild förordning för att se till att samma principer för bevarande av införtjänta pensionsrättigheter även gäller i de fall då en försäkringstagare bosätter sig i en annan medlemsstat. Särskilda bestämmelser av denna typ förekommer i lagstiftningen i Frankrike, Grekland[5], Irland, Lettland, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Portugal, Storbritannien, Tyskland och Norge. Medlemsstaterna använde två olika rättsliga tekniker: Frankrike, Irland och Storbritannien valde att förbjuda olika bestämmelser medan de övriga nämnda medlemsstaterna föredrog en positiv bestämmelse för att garantera likabehandling[6]. Enligt de estniska myndigheterna har Estland införlivat direktiv 98/49/EG när det gäller det obligatoriska pensionssystemet genom förordningen *Kogumispensionide seadus*[7].

I detta hänseende har direktivet knappast haft någon stor verkan i praktiken eftersom medlemsstaterna angett att likabehandling redan föreskrivits i lagstiftningen före direktivets införlivande. För motsvarande hänvisningar i de nationella bestämmelserna, se tabell 2 ”Bibehållande av rättigheter på lika villkor” i bilaga 1 till kommissionens arbetsdokument som bifogas rapporten om tillämpningen av rådets direktiv 98/49/eg av den 29 juni 1998 om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen.

2. Garantier för gränsöverskridande betalningar

Enligt artikel 5 i direktivet ska medlemsstaterna se till att förmåner i kompletterande pensionssystemen betalas ut till försäkringstagare och f.d. försäkringstagare, samt till andra personer som är berättigade enligt dessa system, i alla medlemsstater, efter avdrag för de skatter och transaktionskostnader som kan vara tillämpliga. Utbetalning av förmåner inom hela EU är en viktig förutsättning för att principerna om fri rörlighet för arbetstagare och fri rörlighet för kapital ska kunna förverkligas.

---

5 Den grekiska lagen antogs slutligt den 3 November 2004 (presidentdekret 227/2004, offentliggjort i (Greklands) Officiella tidning 212, 5.11.2004).

6 T.ex. i den portugisiska tillämpningsföreskriften har man formulerat bestämmelsen på följande sätt: ”Arbetstagare som hör till ett kompletterande pensionssystem och för vilka avgifter inte längre inbetalas till detta system därför att de har flyttat till en medlemsstat skall bevara införtjänta pensionsrättigheter som införtjänats i dessa system på samma villkor som gäller för försäkringstagare som inte längre betalar in avgifter men som fortfarande stannar kvar inom landets terriotorium. 2.1 Punkt 1 skall också tillämpas på andra personer som är berättigade enligt bestämmelserna för det kompletterande pensionssystemet i fråga.”

7 De estniska myndigheternas svar 1.8.2005. Den berörda avdelningen vid kommissionen utvärderar för närvarande det estniska fonderade pensionssystemet.

Flera medlemsstater (Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Portugal, Slovenien, Storbritannien och Norge) har infört en särskild bestämmelse i sin lagstiftning om att förmåner ska utbetalas till förmånsberättigade personer som har flyttat till en annan medlemsstat[8].

Denna bestämmelse antogs – i motsats till de övriga ovan nämnda – redan före direktivet. Cypern och Spanien antog inte någon särskild bestämmelse uttryckligen för att införliva direktivet, utan istället en mera allmän lagstiftning om att kapitalrörelser och utbetalningar mellan personer bosatta i landet och personer bosatta i andra medlemsstater måste ske utan begränsningar.

I de fall då inga ändringar gjorts i lagstiftningen angav respektive medlemsstat att de befintliga rättsakterna eller kollektivavtalen redan uppfyllde kraven i artikel 5. Enligt de flesta medlemsstaterna berodde detta på att ingen skillnad gjordes i befintlig lagstiftning avseende betalningar mellan försäkringstagare som stannar kvar i landet och dem som flyttar till en annan medlemsstat. Andra medlemsstater ansåg att det inte var nödvändigt att införa uttryckliga åtgärder eftersom det i deras lagstiftning inte fanns bestämmelser som hindrade fria kapitalrörelser för gränsöverskridande utbetalningar från kompletterande pensionssystem.

I likhet med artikel 4 gav inte heller den här artikeln i praktiken upphov till några betydande ändringar i medlemsstaterna. Inte ens de medlemsstater som angav att de infört en uttrycklig bestämmelse meddelade att det allmänna bruket tidigare varit annorlunda. Detta tyder på att det i nästan alla typer av pensionssystem var enkelt att garantera utbetalning av förmåner utan begränsningar för (f.d.) försäkringstagare bosatta i en annan medlemsstat.

För motsvarande hänvisningar i de nationella bestämmelserna, se tabell 3 ”Betalning över gränserna” i bilaga 1 till kommissionens arbetsdokument som bifogas rapporten om tillämpningen av rådets direktiv 98/49/eg av den 29 juni 1998 om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen.

3. Medlemskap över nationsgränserna för utsända arbetstagare

Artikel 6 gäller utsända arbetstagare i den mening som avses i förordning (EEG) nr 1408/71. Med en sådan utsändning avses en situation där en arbetsgivare tillfälligt sänder ut en arbetstagare till en annan medlemsstat än den där arbetstagaren vanligtvis är anställd. Utsändningen kan pågå i högst 12 månader, i undantagsfall kan den förlängas till 24 månader. Under hela utsändningstiden finns det en direkt koppling mellan utsändningen och den utsända arbetstagaren.

En arbetstagare som är beredd att tillfälligt arbeta utomlands för sin arbetsgivare kan på goda grunder räkna med att inte bli lidande ekonomiskt när det gäller kompletterande pensionsrättigheter. Att övergå till ett annat system medan han är utomlands – förutsatt att ett sådant finns – kan medföra betydande ekonomiska förluster. Det kan t.ex. hända att arbetstagaren inte kan förvärva några rättigheter under sin stationering utomlands då han

---

[8] Följande formulering från den finska Lagen om försäkringskassor är ett exempel på en sådan specifik formulering: ”En tilläggsförmån för de medlemmar i kassan eller andra försäkrade som hör eller har hört till tilläggsförmånssystemet skall även betalas ut till andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet under samma förutsättningar som i Finland. Tilläggförmåner kan också betalas ut till stater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om inte något annat bestäms om detta i kassans stadgar.”

eventuellt inte kan uppfylla kravet på intjänandetid på grund av de bestämmelser som gäller i stationeringslandet. Likaså kan problem uppstå om det nya systemet inte är förenligt med det tidigare systemet. Det är t.ex. besvärligt att beräkna motsvarande behov av pensionsavgifter om man övergår från en definierad förmånsplan till en friplan. Man kan undvika sådana problem genom gränsöverskridande medlemsskap, dvs. att arbetstagaren under den tid han är utsänd hör till sitt ursprungliga pensionssystem. Därför tillåts medlemskap över nationsgränserna i artikel 6, där det föreskrivs att arbetsgivare och utsända arbetstagare måste få fortsätta att betala avgifter till det kompletterande pensionssystemet i ursprungsmedlemsstaten under den tid som arbetstagaren är utsänd till en annan medlemsstat. Om avgifter fortsättningsvis betalas måste medlemsstaterna se till att utsända arbetstagare och arbetsgivare är undantagna från alla förpliktelser att betala in avgifter till en annan medlemsstat.

a) Antagna åtgärder för att möjliggöra inbetalning av avgifter till kompletterande pensionssystem från eller för utsända arbetstagar, artikel 6.1

Vissa medlemsstater meddelade att det inte var nödvändigt att anta särskilda åtgärder för att möjliggöra fortsatt inbetalning av avgifter under den tid en person är utsänd. I regel motiverade medlemsstaterna detta med att kontrakt eller kollektivavtal som gäller kompletterande pensionssystem i den ursprungliga medlemsstaten fortfarande binder alla parter om personen är utsänd. Enligt dessa medlemsstater betalas avgifter in till kompletterande pensionssystem från eller för utsända arbetstagare i regel enligt de bestämmelser som gäller för inbetalning av avgifter. Vidare anger de att artikel 6.1 uppfylls därigenom att det inte finns några lagar som förbjuder inbetalning av avgifter till kompletterande pensionssystem under den tid en person är utsänd.

Vissa medlemsstater hade dock antagit uttryckliga bestämmelser för att se till att man kan förtsätta betala in avgifter under den tid en person är utsänd. Sådana bestämmelser infördes i Frankrike, Grekland, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Portugal, Storbritannien, Sverige och Norge.

I Grekland måste arbetstagaren bekräfta att han vill fortsätta att betala avgifter inom trettio dagar från mottagande av ett meddelande om utsändningen, medan det i de nämnda länderna inte finns några särskilda begränsningar för utövandet av denna rättighet. I lagstiftningen i Luxemburg och Sverige föreskrivs det inte enbart att inbetalningarna får fortsätta utan att de ska fortsätta under hela den tid som personen är utsänd.

b) Avgiftsbefrielse, artikel 6.2

Detta krav är aktuellt för medlemsstater som har obligatoriska kompletterande pensionssystem. På samma sätt som obligatoriska kompletterande pensionssystem i allmänhet och obligatoriskt medlemskap för en viss sektor kan sådana system utgöra hinder för principen om att avgifter inte behöver betalas in till kompletterande pensionssystem i en annan medlemsstat. Därför måste värdstaten i dessa fall se till att utsända arbetstagare och deras arbetsgivare inte omfattas av obligatoriska system.

Vissa medlemsstater har konstaterat att de inte behövt några särskilda bestämmelser för att tillämpa artikel 6.2. Dessa medlemsstater förklarade detta vanligtvis med att det inte förekom några obligatoriska kompletterande pensionssystem i allmänhet eller att det inte finns någon lagstiftning enligt vilken en person skulle tvingas att ansluta sig till ett system.

Andra medlemsstater däremot har infört särskilda bestämmelser. I nederländsk lagstiftning föreskrivs det att om en person är utsänd till Nederländerna och man fortsätter att betala in avgifter i en annan medlemsstat, behöver den arbetstagare som är utsänd till Nederländerna och hans arbetsgivare inte betala avgifter i Nederländerna. Motsvarande bestämmelser gäller i Belgien, Danmark, Frankrike och Norge samt delvis i Sverige.

Också i Grekland, Luxemburg, Malta och Portugal har man infört särskilda bestämmelser i denna fråga, men ur en annan synvinkel. Till exempel i grekisk lagstiftning föreskrivs det att utsända arbetstagare, och i tillämpliga fall arbetsgivare, inte är skyldiga att betala in avgifter till kompletterande pensionssystem i en annan medlemsstat. Mycket liknande bestämmelser har antagits i Luxemburg, Malta och Portugal. Kommissionen anser att bestämmelser av denna typ eventuellt inte införlivar artikel 6.2 eftersom det är oklart om denna bestämmelse är rättsligt bindande i den medlemsstat till vilken arbetstagaren är utsänd.

Om en arbetstagare arbetar en kort tid utomlands för sin arbetsgivare måste han kunna veta vad som händer med hans kompletterande pensionsrättigheter under den tiden. Han och hans arbetsgivare behöver ett enkelt förfarande utan extra kostnader och krånglig pappersexercis. Gränsöverskridande medlemskap är i detta hänseende en utmärkt lösning. Detta är särskilt bra för arbetstagare vid multinationella företag som under sin karriär varit utsända flera gånger. I sådana fall då rätten till gränsöverskridande medlemskap inte föreskrevs i lag berodde det på avtalsvillkoren om det var tillåtet eller inte att fortsätta betala in avgifter. Genom att denna rättighet skrevs in fick arbetstagare och arbetsgivare klarhet ifråga om rättsläget, vilket är ytterst viktigt då utsändning planeras.

För motsvarande hänvisningar i de nationella bestämmelserna, se tabell 4 ”Medlemskap över nationsgränserna för utsända arbetstagare” i bilaga 1 till kommissionens arbetsdokument som bifogas rapporten om tillämpningen av rådets direktiv 98/49/eg av den 29 juni 1998 om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen.

4. Information till försäkringstagarna

Enligt artikel 7 i direktivet ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att se till att arbetsgivare, förvaltare eller andra som har ansvar för förvaltningen av de kompletterande pensionssystemen, när försäkringstagarna flyttar till en annan medlemsstat förser dem med adekvat information i fråga om deras pensionsrättigheter och valmöjligheter. Denna information ska minst motsvara den information som ges de försäkringstagare för vilka avgifter inte längre betalas men som bor kvar i samma medlemsstat.

Kompletterande pensioner, särskilt när det gäller medlemsstater där man har kompletterande pensionssystem med en hög förmånsnivå, bildar en vikig del av inkomstskyddet på ålderdomen. Det är därför naturligt att personer som planerar att arbeta i en annan medlemsstat vill ha en klar uppfattning om följderna för sina införtjänta pensionsrättigheter innan de fattar ett slutligt beslut. Därför är det oumbärligt att korrekt information tillhandahålls på detta område.

Vissa medlemsstater hänvisade till minimikravet och konstaterade att man inte antagit några särskilda åtgärder när det gäller vilken information som bör ges åt försäkringstagare. I detta sammanhang har man vidhållit att omfånget på den information som ges harmoniserats med innehållet i direktivet och är likadant för alla försäkringstagare oavsett om de stannar kvar i den ursprungliga medlemsstaten eller flyttar till en annan medlemsstat.

Åtta stater (Grekland, Irland, Lettland, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Portugal och Norge) har dock antagit uttryckliga bestämmelser om detta. Det är mycket viktigt att arbetstagare får adekvat information, särskilt när det gäller val och alternativ som erbjuds dem innan de börjar arbeta i en annan medlemsstat. I vissa medlemsstater ger direktivet större rättigheter till information i detta hänseende. Men de flesta länderna hänvisade till att det redan före direktivet fanns krav på att information måste ges.

För motsvarande hänvisningar i de nationella bestämmelserna, se tabell 5 ”Information till försäkringstagarna” i bilaga 1 till kommissionens arbetsdokument som bifogas rapporten om tillämpningen av rådets direktiv 98/49/eg av den 29 juni 1998 om skydd av kompletterande pensionsrättigheter för anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen.

IV. SLUTSATSER OCH VIDARE UTVECKLING

När det gäller de två första åtgärderna för att skydda pensionsrättigheter – bibehållande av rättigheter på lika villkor och gränsöverskridande inbetalningar – visar en analys av medlemsstaternas svar att dessa rättigheter enligt vissa medlemsstater redan garanterades i dessa medlemsstater innan direktivet trädde i kraft. Men det faktum att dessa rättigheter är befästa i direktivet ger större rättslig säkerhet och hjälper de arbetstagare som överväger att börja arbeta utomlands. Genom att dessa principer skrevs in i EU-rätten finns det garantier för att arbetstagare som flyttar till en annan medlemsstat inte hamnar i en situation som inte uppfyller de normer som fastställts på EU-nivå.

De rättigheter som fastställs i artikel 6 syftar inte enbart till bättre rättssäkerhet, utan även till att bättre förfaranden införs så att försäkringstagare kan fortsätta att förbättra sina kompletterande pensionsanspråk under den tid de är utsända. Syftet med artikel 6, som tillåter medlemskap över nationsgränserna, är alltså att ge adekvat skydd åt arbetstagare som tillfälligt är utsända till en annan medlemsstat. Det är lika viktigt att detta medlemskap över nationsgränserna inte blir mindre attraktivt därför att arbetsgivaren eller arbetstagaren måste betala avgifter p.g.a. att det finns ett obligatoriskt pensionssystem i den medlemsstat där arbetstagaren är utsänd. Därför kan man anse att underlättandet av medlemskap över nationsgränserna för utsända arbetstagare är ett viktigt steg mot bättre rörlighet för arbetskraften när det gäller kortvarig utsändning i den mening som avses i förordning (EEG) nr 1408/71.

När det gäller den information som ges till försäkringstagare hade direktivet stor verkan på medlemsstaternas bestämmelser om information, även om de flesta befintliga bestämmelserna redan innehöll krav på information som minst motsvarar den nivå som fastställs i artikel 7.

Kompletterande pensionssystem har ännu inte utvecklats till en betydande komponent i den nationella pensionssystemen i alla medlemsstater. Men som det framgick av den gemensamma rapporten om tillräckliga och stabila pensioner[9] har många medlemsstater på senare tid reformerat och omstrukturerat sina pensionssystem, vilket även påverkar de kompletterande pensionssystemen. Dessa reformer leder ofta till att de kompletterande pensionsförsäkringarna får en allt viktigare roll när det gäller att garantera att medborgarna i

[9] Kommissionens och rådets gemensamma rapport om tillräckliga och stabila pensioner som godkändes av rådet den 6 mars (sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) och den 7 mars 2003 (ekonomiska och finansiella frågor) som ett bidrag till Europeiska rådet den 20–21 mars 2003, s. 8–9, rådets ref. 6527/2/03/REV 2.

Europeiska unionen får ett tillräckligt inkomstskydd på ålderdomen. Det är därför ytterst viktigt att kompletterande pensionsrättigheter för arbetstagare som utövar sin rätt att bosätta sig och arbeta i en annan medlemsstat är advekvat skyddade.

Efter antagandet av detta direktiv har ytterligare rättsliga åtgärder på EU-nivå bidragit till att underlätta utövandet av rätten till fri rörlighet för arbetstagare.

Betalningar över gränserna

Den första insatsen gäller garantier för betalningar över gränserna, efter avdrag för de skatter och transaktionskostnader som kan vara tillämpliga. Arbetstagarnas benägenhet att flytta utomlands påverkas inte bara av att de inte kan ta emot betalningar, utan även av de höga avgifterna för transaktioner till ett annat land. Förordning (EG) nr 2560/2001 av den 19 december 2001 om gränsöverskridande betalningar i euro har bidragit till att sänka sådana avgifter.

Medlemskap över gränserna

När det gäller medlemskap över gränserna utgör direktiv 2003/41/EG av den 3 juni 2003 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (”direktivet om tjänstepensionsinstitut”, även kallat ”pensionsfondsdirektivet”) ytterligare en rättslig åtgärd på EU-nivå. Det ömsesidiga erkännande av tillsynen över tjänstepensionsinstitut som infördes genom direktivet, var en förutsättning för att tillåta dessa institut att verka över gränserna, vilket följaktligen öppnade möjligheterna för medlemskap över gränserna. Genom sådana bestämmelser underlättade pensionsfondsdirektivet rörlighet över gränserna betydligt. Fördelen med medlemskap över gränserna är att en arbetstagare inte behöver byta pensionssystem även om han flyttar till en annan medlemsstat för att arbeta där.

Avseende beskattning av pensioner syftar kommissionens initiativ om att utesluta alla skattebestämmelser som diskriminerar utländska pensionsfonder till att underlätta medlemskap över gränserna. Kommissionen anmälde i sitt meddelande (KOM(2001) 214) att den kommer att övervaka nationella skattebestämmelser som hindrar gränsöverskridande medlemskap i pensionssystem och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att fördraget efterlevs effektivt. Detta har lett till att kommissionen har inlett överträdelseförfaranden enligt artikel 226 i EG-fördraget mot vissa medlemsstater[10].

Krav på information

När det gäller information vidtogs åtgärder även inom ramen för pensionsfondsdirektivet. Man tog ett steg framåt genom att kräva att tjänstepensionsinstitut ska ge försäkringstagare och pensionstagare vissa uppgifter som gäller deras förmåner. Men eftersom pensionsfondsdirektivets tillämpningsområde inte är detsamma som tillämpningsområdet för detta direktiv gäller dessa bestämmelser inte alla institut som erbjuder kompletterande pensioner.

[10] Mer information finns på: http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/personal_tax/pensions/index_en.htm

Utsikter

Ingen regering angav att diskrimering fortfarande förekommer mellan inhemska och utländska fall eller att det i praktiken finns hinder för utövandet av rättigheter i samband med utsändning av arbetstagare. Detta är så gott som undantagslöst fallet även när det gäller svaren från företrädare för Pensionsforum. Endast en företrädare angav att problem förekommer i samband med tillämpningen av direktivet.

Företrädaren angav t.ex. att det är svårt att utöva rätten att forsätta att betala in avgifter till det ursprungliga systemet under den tid en person är utsänd.

I de rapporterade fall där arbetstagare stötte på problem av denna typ avsåg regeringarna och företrädarna för Pensionsforum vanligtvis problem som berodde på olika skattesystem och olika bestämmelser för förvärv av rättigheterna. Det senare avser vad som ofta kallas möjligheten att överföra kompletterande pensionsrättigheter, dvs. möjligheten att få rätt till och behålla pensionsanspråk om man flyttar utomlands för att arbeta. I andra fall rör det sig kanske inte så mycket om problem i samband med intjänande av rättigheter som om rätten till utbetalningar i praktiken.

Detta direktiv tar dock inte upp frågan om hinder för rörlighet. Detta innebär att det fortfarande finns hinder för arbetskraftens fria rörlighet när det gäller kompletterande pensioner. Även i direktivet ger man uttryck för denna syn genom att fastställa att direktivet är endast ett första steg (se skäl 4) och endast ”bidrar” till att avlägsna hinder för fri rörlighet (se skäl 7 och artikel 1).

Kommissionen är medveten om att otillräckliga möjligheter att överföra kompletterande pensionsrättigheter kan skapa allvarliga hinder för arbetskraftens rörlighet och därigenom för fri rörlighet för arbetstagare, vilket är en av de grundläggande rättigheterna i fördraget.

Kommissionen samrådde med arbetsmarknadens parter vid två tillfällen, senast i september 2003 (SEK(2003)916). Med detta meddelande inleder kommissionen den andra samrådsfasen med arbetsmarknadens parter om åtgärder för att förbättra möjligheterna att överföra tjänstepensionsrättigheter och den föreslår att man förhandlar om en kollektiv europeisk ram på detta område. Eftersom arbetsmarknadens parter har olika åsikter om behovet att inleda förhandlingar lade kommissionen den 20 oktober 2005 fram ett förslag till direktiv om bättre möjligheter att överföra kompletterande pensionsrättigheter[11].

[11] Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bättre möjligheter att överföra kompletterande pensionsrättigheter (KOM(2005) 507 slutlig, 20.10.2005).